

מבט על תשעה באב לפרשת דברים הרב יצחק דור- ראש הישיבה

"ראינו ששמה התורה יציאת מצרים יסוד היסודות ושורש הכל, ומצוות רבות באו בשביל היציאה, שעל ידם יהיה לעינינו יסוד הזה ומאצלינו כל ימוט". (מהר"ל גבורות ה' פרק שלישי). כך רואה המהר"ל מפראג את הרעיון של חז"ל בדבר הציווי: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך". הרבה מצוות שענינם להטמיע את הזכרון של יציאתנו מעבדות לחרות והפיכתנו לעם עם כל המשמעות של זה.

בדומה לכך הבינו חז"ל שיש להטמיע את "היציאה מירושלים" בחורבן הבית, כדי לבסס את מקומו של בית המקדש בזכרון הקולקטיבי של העם היהודי, וכשאיפת חיים לדורות. חז"ל היו נאמנים לפסוק "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי (זכרון), אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי". הלכו הם בדרכו של ירמיהו הנביא (פרק ל' פסוק י"ז): "כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך נאום ה', כי נידחה קראו לך, ציון היא דורש אין לה".

קראו חז"ל את הפסוקים של ירמיהו והבינו שהריפוי מהמכות ומהחורבן הוא בדרישתה של ירושלים, כלומר בכל המעשים והפעולות שאנחנו עושים להזכיר את החורבן.

כלומר, התפילות במקום הקורבנות, כל העדויות על המקדש ועבודתו כמשנה ובגמרא, הצומות, שבירת הכוס בחתונה ואפר בראש החתן, מנהגי הקריעה על הר הבית והרי יהודה בחורבנו, המקום שאינו מכוסה בטיח בביתו של היהודי, סימנים לחורבן בסעודה, ימי בין המצרים ותשעה באב בעצמו. כל אלה ועוד אלו הדברים שהתנסחו במהלך הדורות על מנת לחדד את הזכרון ולהפוך את המקדש לחי ומקום שאליו אנו שואפים.

ניתן להוסיף זיכרון נוסף ומענין מתשעה באב עצמו המעורר מחשבות רבות.

לפי שיטתו של רבינו הרמב"ם, כשהוקם בית שני עדיין צמו היהודים בתעשה באב על חורבן בית ראשון. גם שחזרה העבודה למקומה וכהן גדול עמד ושירת בקודש, היה אזכור לצום תשעה באב.

מעבר לדיון ההלכתי הארוך, האם אין כאן זיכרון ואמירה חד משמעית שאף שבית המקדש השני בנוי, יש לנו אחריות שלא להחריבו כפי שעשינו בבית המקדש הראשון. ממש לא לשכוח את החורבן בתוך ימי הגאולה ולהזהר מאוד שלא נחזור על הטעויות.

הרעיון הזה נותן מימד נוסף לזיכרון והוא מימד האחריות!

נתפלל כולנו שבזכירת החורבן נהיה גם אחראים לכך שתהליכם אלה לא יחזרו!

שבת שלום ומבורך!

